

פרוטוקול מס' 395

מישיבת ועדת העבודה

מיום ה' י' כסלו תשל"ז 25.11.76 שעה 10.00

נכחו:

חברי הועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
י. דרניצקי (יו"ר)
ל. דיציאן
מ. כהן

מוזמנים:
ב. גרינברג - משרד הבטחון
פ. אביטל - משרד הבטחון
טגן-אלוף צ. שניידר - צה"ל
רב-סרן י. ספרא - צה"ל
ש. גוברמן - משרד המשפטים
א. אפק - הנוער העובד
ד. שובלי - הנוער העובד
א. כפלאווי - משרד העבודה
י. אליאסוף - יועץ משפטי לוועדה

מזכיר הוועדה: י. נוראל

ר ש מ ה : א. גוטמן

סדר היום: חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) (תיקון מס' 7)
תשל"ז - 1976 - הצעת חוק של ח"כ ש. ארבל-אלמוזלינו.

== = ==

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

1. חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) (תיקון מס' 7) תשל"ו-1976

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מקדמת בברכה את נציגי הנוער העובד והלומד, אשר הפמנו היום כדי לשמוע את דעתם בקשר לחוק החזרת חיילים משוחררים לעבודה.

לפני שבועיים התחלנו את הדיון בהצעת החוק, ונתנו קצת הסברים על מהותה של ההצעה ומגמתה. שמענו את ההשגות של משרד הבטחון וההצעות שהם העלו בפנינו.

יש ויכוח על סעיף 5א. אך לגבי יתר הסעיפים אין ויכוח ביננו. הויכוח מתמקד סביב הזכות הקיימת לחיל משוחרר לחזור לאותו מקום עבודה, שבו עבד לפני גיוסו. אם עבד ששה חדשים לפני כן - מוקנית לו הזכות להיות קבוע, והחובה על המעביד להחזיר אותו ל-6 חדשים.

לאור ההתפתחות, מאז שנת 48, במסגרת חוק ביטוח אבטלה ותקנון שרות התעסוקה אשר נותן עדיפות בשליחה למקומות עבודה - אנו סבורים, שהגיע הזמן להציע שינוי בחוק. וזאת, מכמה סיבות: א. אותם נערים, שנפלטו ממסגרת הלימודים שנה לפני גיוסם, או אלה שנפלטו ממסגרת בי"ס תיכון או למדו בבי"ס מקצועי - נערים אלה, צריך שתיונתן להם האפשרות לעבוד עד יום גיוסם לצבא, מבלי שהמעביד יחשוש להעסיק אותם בגלל החובה שהוא יהיה חייב אחר-כך להחזיר אותם לעבודה עם שיחרורם.

במצב הקיים, יוצא, שאותם נערים אשר הפרוטה חסרה בכיסם, ובמיוחד חסר להם כסף כאשר הם במסגרת שרות צבאי, ואשר רוצים לעבוד עד גיוסם ולט להסתובב בטל - לא ניתנת להם האפשרות הזאת בגלל הפרוט של המעביד. אם המעסיק כן מקבל אותם לעבודה - הוא מפטר אותם לפני תום התקופה המקנה להם זכות להיות קבועים.

אנו סבורים, שהזכות הקיימת היום לחיל משוחרר, המשחררת אותו מהחובה של תקופת הכשרה, והזכות עומדת לו שנה שלמה לאחר השיחרור להנות מדמי אבטלה, כאשר כל אזרח חייב בתקופת הכשרה - הרי ברגע שהחיל המשוחרר פונה לשרות התעסוקה ואין בידי שרות התעסוקה האפשרות לשלוח אותו למקום עבודה, הוא זכאי לדמי ביטוח אבטלה במשך ששה חדשים. לפי התחשיבים שיש בידינו, הוא מגיע ל-50% מהשכר הממוצע היום, לפי תחשיב של שכר ממוצע של 2,440 ל"י.

נקודה זאת, אנו נצטרך להבהיר יותר. החיל המשוחרר נמצא ברשימת המועדפים לשליחה למקום עבודה, לפי תקנון שרות התעסוקה. סדר העדיפות - אם לתת לו כראשון או שני, או שלישי מתוך המועדפים - זה תלוי באותו מצב הקיים באותו רגע מבחינת הפונים באותו זמן ללשכת העבודה.

התעוררה שאלה לגבי אלה המתגייסים בגיל יותר מבוגר, כגון עולים חדשים אשר אינם מתגייסים מיד כאשר הם מגיעים, וכאשר הם מגוייסיים הם יותר מבוגרים. אני מוכנה להוציא מכל העניין הזה את אלה המתגייסים בגיל יותר מבוגר, כי הבעיה המעיקה עלי זה הנוער לפני גיל הגיוס.

הצבא צריך לשקול את זה, כי יש בעניין הזה חיוב ושליחה. החיוב הוא בזה שאותו מבוגר ההולך לצבא רוצה שמקום העבודה יישמר לו. יכול להיות שתהיה רתיעה מצד המעסיקים להעסיק אנשים מבוגרים אשר צריכים להתגייס לצבא. ז"א, צריך להשאיר את ענין המבוגרים, ואז הבעיה מצטמצמת לגבי אותה קבוצה של נערים לפני גיל 18, שלא יסתובבו בטל, אלא יוכלו לעבוד עד יום התגייסותם.

בכנסת הקודמת, ההצעה הזאת הוגשה ע"י משרד
הבטחון, ואנחנו דנו בהרחבה בהצעה. באותה עת הופיעה נציגות הנוער
העובד. עמדתם היתה, שיש לבטל את ההגבלה הקיימת ולשחרר את המעביד
מהחובה להחזיר את העובד עם שחרורו למקום העבודה, וזאת על מנת
לאפשר לנערים לפני גיוסם, לעבוד. זאת דרישתם של נערים רבים מאד.

הצעת החוק, שאנו דנים בה, נוסחה לפי השיקולים
שהתקבלו אז בוועדה, יחד עם אנשי משרד הבטחון. אבל, הנושא אז
התפוצץ, כי שר הבטחון דאז - מ.דיין - דרש שבחוק ייקבע שזכות
העדיפות בשליחה לעבודה תהיה לחיל על פני כל האחרים. לא היתה
לזה תמיכה. לא תמכו בכך שהחיל המשוחרר יהיה הראשון בשליחה לעבודה
בכל מקרה, אלא אמרנו, שהשיקול יהיה באותו רגע לפי המצב שיהיה.
לדוגמא: אם החיל המשוחרר עומד בתור בלשכת העבודה יחד עם האב,
נלאב הזה יש עוד ארבעה ילדים - למי יש לתת תחילה מקום עבודה?
גאם לחייל, היכל לקבל דמי אבטלה כאשר לאב אין אפילו תקופת הכשרה?
ודאי שיעדיפו לתת את מקום העבודה לאב, כי לחייל יש אלטרנטיבה.

אנחנו נציע, שהחוק יחול על אותם הנערים, אשר
התגייסו מיום קבלת החוק. מי שהתגייס לפני קבלת החוק - עליו יחול
החוק הקודם. ע"י כך ניתן אפשרות, לנערים שעדיין לא התגייסו - לקבל
ולחשיג עבודה.

שוחחתי עם שר הבטחון, והוא הבטיח לי, שיאמר
לכם - נציגי משרד הבטחון - להיות פתוחים יותר לשינויים אשר בהצעת
החוק.

א. אפק :
כבוד היו"ר, מכובדי, ראשית ננסה אולי להזכר
שהחוק אכן התקבל בשעתהשמצוקתה של מדינת ישראל
היתה בהחזרת חילים משוחררים ממלחמת השחרור למקומות עבודה.
מאז, החוק תקף. אבל, אנו כמעט מדי יום חוזרים על התופעה, שבה
מזכירי הנוער העובד ואנשי המטפלים במסגרות שונות של בני נוער
במקומות עבודה, נתקלים בתופעה שנערים רבים שרם גיוסם לצה"ל,
מסתובבים תחת המצאותם במקומות עבודה.

עשרים אלף בני נוער אינם נמצאים במקומות עבודה,
וזוה נתונה, שעלה בדיוני הוועדה הזאת. אותם עשרים אלף לא יכולים
להיות באוכלוסייה של גילאי 14 וזאת בעיקר בנטיבות הכנסו של החוק
המרחיב את גיל חינוך חובה.

מרבית הנערים מתוך עשרים אלף הנערים שאינם
במקומות עבודה, הם גילאי 16-17, כי נער בגיל 16 המעביד מתלבט
אם לקבל אותו לשנת עבודה אחת, ואם הוא בגיל 17 בוודאי לא, כי
נותרה לו חצי שנה להעסיק אותו.

נערים המועסקים שנה-שנתיים במקום עבודה, בהגיעם
לגיל 17, נתקלים בבעיות משמעת, ובטעוניהם של המעביד, ולא תמיד
באשמת הנערים, אלא כהכנה לגיל 17 שהעילה תהיה מספקת להפסקת
עבודתם או פיטוריהם.

אינני בא לחשוב לרגע על טובת המעביד, אבל אם
נרצה להתייחס לתופעה של פיטורי הנערים בגיל 17,5, נקל להבין את
המעביד, אשר בתקף החוק שהמעביד חייב במשך שלוש שנות שרות הנער
לשמור את מקום העבודה לאותו נער כדי להבטיח את היכולת להחזירו,
על מנת לא לעבור על החוק. במצב זה, או שהמעביד לא מקבל עובד
אחר לאותה עבודה, על מנת לא לסתום את אותה עמדת עבודה, כדי לשמור
אותה לאותו נער שישתחרר, או שהמעביד לא כל כך מתוחכם כדי ליצור
לו מקום עבודה כזה שבמשך שלוש שנים הוא יעסיק אדם מסוים, ובדיוק
באותו יום שהנער ישתחרר, המעביד יפטר את זה שמילא את מקומו של
הנער במשך שלוש שנות השרות.

ברור, שהמעבידים יעשו הכל כדי לשחרר את הנער
טרם גיוסו, על מנת שהחוק לא יחול עליהם.

במצב זה, הנערים מסתובבים בטל. נוצר מצב, שבני-
נוער בגיל 17, אומרים, כיוון שלפניהם שלוש שנות שרות הרי בחצי
השנה שנותרה לפני הגיוס הם רוצים לצבור כח ולעשות חיים. זאת
תופעה, שהחברה לא תיתקל בה בבני הנוער הלומדים בבתי-ספר תיכון,
אלא באותה אוכלוסייה הזקוקה לנער טרם גיוסו גם במדה מסוימת בפרנסת
המשפחה וצבירת כסף טרם גיוסו, כדי שלא יצטרך לכסף מהמשפחה בעת
שרותו הצבאי.

אנו מונעים מהנערים את היכולת לצבור מעט כסף
טרם גיוסם, על מנת שיוכלו להמנע מהזקקות למשפחה, ואיננו מונעים
את הנטייה שבגיל 17,5 יסתובבו בטל ולא במקומות עבודה.

נערים אשר למדו מקצוע ועבדו במקצוע, אם זה חמישה
ימי עבודה ויום לימודים, ואם זה במסגרת למידת מקצוע מתוך העבודה,
במקום עבודה מסודר - בהגיע הנער לאחר שלוש שנות עבודה לידע
מקצועי, ובשנת העבודה האחרונה הוא יכול ליישר את הלמידה שלו כדי
לצבור נסיון מעשי טרם גיוסו לצבא - אנו מונעים את שנת ~~הלימודים~~ שנת
הנסיון, בזה שאנו מפסיקים את שנת הלמידה האחרונה, עקב זה שהמעביד
מפטר אותו בגיל 17,5.

בני הנוער לא נוטים לחשוב על פרספקטיבה של 3-4

שנים קדימה.

אנו שבורים, שהחוק בזמנו תרם לחברה, בעת חזרתם של
חילים משרותם הצבאי, אם זה לאחר שעת חרום ואם זה לאחר שרות צבאי
בנסיבות של שנת 48 ואחריה.

היום, החוק, יותר מאשר מועיל הוא מזיק לבני הנוער
ולחברה בכללותה, בהיות בני נוער אלה מובטלים ומחוטרי עבודה -
תופעה המזיקה לחברה. כאשר בני נוער אינם נמצאים בעבודה, הם
פוגעים לא רק בעצמם, אלא גם בחבריהם, והם מבליים את שעות היום
לא במקום העבודה ולא בלמידת מקצוע.

אם נרצה, נוכל לראות, שהפגיעה - אילמלא החוק של
החזרת חייל למקום העבודה - היא אינה פגיעה כזאת המונעת ממנו
לחזור למקום העבודה, שכן מעט מאד נערים, שעבדו במקום עבודה,
חוזרים לאותו מקום עבודה, לאחר שרותם הצבאי. נער, בהיותו במקום
עבודה נער לומד מקצוע - אין הנטייה שלו לחזור אחרי השרות הצבאי
לעבודה, שלהגיע במקום העבודה הקודם. למעמד של נער בוגר. הנטייה
שלו תהיה להגיע למקום עבודה חדש כאשר הסטטוס של עובד בוגר מוענק
לו מיד בהכנסו לעבודה.

נערים שלמדו מקצוע טרם גיוסם, אינם חוזרים עם
תום השרות, בשנה הראשונה, למקצוע ולענף שבו הועסקו טרם גיוסם.
מי שעבד כנער, כמסגר, טרם גיוסו ולא עסק בזה בשרות הצבאי - יחזור
אחרי השרות בדרך כלל, בשנת העבודה הראשונה, לענפים שונים, ולאו
דוקט באותו ענף שבו עסקו לפני הגיוס.

אני לא חושב, שהיום, בתחלופות הטכנולוגיות של

המסק, נהיה עדים לשימור של אותה העמדה באותו מקצוע ובאותה
מסגרת טרם הגיוסו של הנער - שיקבלו אותו גם עם שחרורו.

נראה לנו, שביטול הפעיף של החובה להחזרת חייל
משוחרר למקום עבודתו טרם גיוסו, יאפשר לנערים להמשיך לעבוד
במקום העבודה עד גיוסם לצבא. נראה לנו, שביטול החוק, יוריד את
המספר של עשרים אלף הנערים שאינם מועסקים, באחוז ניכר.

לחיל המשוחרר, אשר אינו יכול לחזור למקום עבודתו

הקודם, יש הגנה במסגרת ביטוח אבטלה. ביטוח אבטלה זה, איננו
מוענק לנער בן 17,5 כאשר הוא מובטל ואינו מועסק, והוא אינו
יכול לצבוח לו איזה שהיא הכנסה טרם גיוסו לצבא.

סעיף זה פוגע בראש וראשונה בבני הנוער, ובעצם היותם מובטלים - פוגע בחברה בכללותה.

ד. שובלי : מה שקורה במשך הוא, שבמוסדות המדינה, מוסדות ההסתדרות ובמוסדות ציבוריים, המעסיקים נערים - בגיל 17,5 הנערים מפוטרים אוטומטית. במקומות מסודרים, נער ונערה מקבלים הודעת פיטורים, ואנו עדים לכך שבני נוער אלה במספר רב מפוטרים, כולל אצלנו בהסתדרות הנוער העובד, במקום שאני עובד. יש המכניסים את העניין הזה בהסכמים, כגון ב"שקם", וזה כדי אוטומטית לא לשמור זכויות.

במשך 7-8 השנים האחרונות, כמה חילים משוחררים ניצלו את זכותם לחזור למקום עבודתם? לפי עניות דעתנו, ואנו חיים את המצב, כמעט ואין מצבים כאלה שחוזרים לאותו מקום עבודה. נכון, שמישהו יכול לטעון שעכשו זה פרופריטי ואילו החוק מיועד למצבים שונים מן השנים האחרונות.

אני חושב, שביטול הסעיף בחוק פיצויי פיטורין לגבי חניכים, כאן הוא בא לתת תשובה גם לאותם מקומות עבודה אשר ירצו את הקשר עם הנער וסרצו לקבל אותו לאחר שובו מהצבא. אם המעסיק אינו מפטר את הנער - הקשר נמשך עם הנער בשובו מהצבא.

אני סבור, וחברינו סבורים, מתוך העבודה בשטח, שהחוק יותר מאשר הוא הואיל לציבור החוזרים מהצבא, הוא הזיק לציבור בני הנוער לפני גיוסם לצבא.

פ. אביטל: הדוברים נתפשו לחוק ביטוח אבטלה. היתה לי שיחה עם מנהל שרות התעסוקה בלשכת דוד עזרא. אף חיל משוחרר לאניצל את זכותו לפני לשרות התעסוקה, כי הוא משוכנע שזה לא לכבודו ולא לפי חינוכו לנצל את חוק ביטוח האבטלה. החוק מתיחס לאלה שהם בעלי מקצוע, לפחות שלוש שנים. אחרת, הוא יישלח למקום עבודה אחר, שאינו לפי מקצועו.

נקטו כאן במספר 20,000. המספר הזה מפתיע אותי. אתם שוכחים, להוסיף שהם אינם לומדים. אם נער בגיל 8-9 לא למד, החוק לא בא להוסיף על מצבו הקשה. זאת בעיה, שצריכים לספל בה כשהוא בגיל הרך. מדובר בנערים שאינם עובדים ואינם לומדים. הבעיה מתחילה בגיל 7-8. לכן, אל ננצל את העניין הזה, ונאמר שבגלל החוק הזה הם אינם עובדים. זאת בעיה, שמדינת ישראל צריכה לפתור אותה.

לא אמרתם, כמה מהנערים, כתוצאה מהחוק הזה, אינם עובדים. אמרתם 20,000 ולפי דעתי המספר הזה איננו מציאותי, מבחינת החוק.

כאשר המעביד יודע שהחוק קיים - הוא מכבד את החוק. מספר רב של חילים חוזרים לעבודתם בלי להפעיל את החוק. לפני שנתיים היו 241 מקרים שפנו לוועדת התעסוקה. השנה היו 40-50 מקרים. זה יחסי לאוכלוסייה מסוימת, שהיא באמת זקוקה לעזרתנו. החוק מרתיע את נותני העבודה. זה חשוב למוראל של החיל, היודע במשל שלוש שנים שמקום העבודה שמור עבורו. לפחות מובטח לו מקום עבודתו אחרי שיחרורו.

צה"ל בא לפתור את הבעיה בצורה יותר מקיפה; היום צה"ל יכל ומוכן לקלוט את כל הנערים בגיל 17 ללימוד מקצוע ובתקופת השרות יפעילו אותם במקצוע שילמדו, וצה"ל יהיה מוכן לקחת בחשבון את תקופת הלימודים. אם אפשר, שצה"ל, יחד עם משרד העבודה, יפעיל את ההסדר, זה יפתור את הבעיה של בני גיל 17 במסגרת צה"ל ומשרד העבודה.

מדובר גם בחילים משוחררים מאזורי פיתוח, מישובים קטנים, ושם אין מבחר גדול של מקומות עבודה. שם, בתקף

החוק, מקבלים את החיל המשוחרר בחזרה למקום העבודה. דבר זה, גם מבטיח שהחיל המשוחרר בשנה הראשונה יחזור למקום מגוריו. אחרת, במקום למקום מגוריו באזור הפיתוח, הוא יחליט לעבור לעיר כדי להסתדר בעבודה.

היו"ר אמרה, שהיא דיברה עם שר הבטחון, והוא אמר לה שיפנה אלינו כדי שנהיה פתוחים לשינויים בחוק. אנחנו לא שמענו מפי שר הבטחון עד היום, דבר. כאשר נדבר אתו, ננסה לשכנע אותו, אבל בודאי נקבל את החלטתו.

מכל מה שאמרתי, אני מבקש להשאיר את החוק כפי שהוא היום.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הכנסת החליטה, בהסכמתו של השר, ועל פי הצעתו, להעביר את ההצעה להכנתה לקריאה ראשונה. בדברי השר היתה ברכה להצעת החוק, אבל גם היו הצעות. ועדת העבודה סוברנית לקבוע את עמדתה, לפי שיכומיה, יחסה וגישתה להצעת החוק. נעשה כמיטב יכולתנו לשכנע את משרד הבטחון. הוועדה, על כל פנים, סוברנית להחליט כפי שהיא מוצאת לנכון להחליט.

אמרתי לשר הבטחון, שהצעתו באה להרע ולא להטיב. הצעתו בענין תקופה של שנה, היא גרועה יותר מהמצב היום כאשר זה חצי שנה. היום, המעביד לא רוצה להתחייב לגבי חצי שנה, הרי על אחת כמה וכמה לא יתחייב לגבי שנה.

ג. גרינברג: זה לא מרע את המצב. המעביד יפטר את הנער אחרי 11 חודשים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: גם היום, כשהנער עובד ששה חודשים, יכול המעביד לפטר אותו לפני תום התקופה של ששה חודשים, אבל איננו רוצה לעשות את זה לפני גיוסו של הנער, אז הוא מעדיף לא לקבל אותו אם זה חצי שנה לפני הגיוס.

לגבי הזכות המגיעה לחיל על פי חוק ביטוח אבטלה, המצב הוא, שאם השכר הממוצע הוא 2,440 החיל מקבל 50% מהשכר הממוצע. אם הוא עבד בתוך תקופת השרות, אז זה לפי השכר שהוא קיבל באותה תקופה.

מ. כהן: האבטלה היא אם כל חשאת. הבן שלי טיים את לימודיו בחדש יולי והחילול שלו רק בפברואר. מה יכול בחור כזה לעשות עד יום הגיוס? כמה זמן יכול בחור כזה לשבת בבית? מה יעשה בחור, שיש לו תקופה של שמונה חודשים בין סיום לימודיו ליום גיוסו? חזקה עלי, שאנשי הנוער העובד יודעים מה המצב. נערים רבים עובדים בשרותים. מה עושים נערים אלה, כשהם נמצאים חצי שנה לפני הגיוס? אם הבחור טוב - הוא יושב בבית וקורא, אבל כמה זמן אפשר לשבת בבית? הבחור לא מוצא את מקומו, וחבריו שהם ילידי תאריך שונה וגויסו, כך שגם אין לו חברים, והוא מסתובב ברחובות. אני חושב, שצריך לאפשר לאותם בחורים, שיעבדו עד יום יציאתם לצבא.

יש עשרים אלף נערים, שאינם עובדים ואינם לומדים. יש נערים שלפניהם 7-8 חודשים עד הגיוס, והם "נופלים בין הכסאות", כיון שנולדו אחרי אוגוסט, ואלה לא נערים שאינם עובדים ואינם לומדים, והם לא מתוך האוכלוסיה של עשרים אלף הנערים שהוזכרו כאן, אלא הם נוספים אל ה-20,000.

היום, נער צריך לדעת, שעד גיוסו לצבא, הוא יכול לעבוד, וחרב הפיטורים אינה על ראשו.

ל. דיציאן : אם השר התנגד לחוק - איבני מבין את ההגיון בכך שהוא ביקש להעביר את זה לוועדה. זה, בעיני, לא מתקבל על הדעת.

עכשו, או שאנחנו - בניגוד לדעת שר הבטחון - מחליטים את החלטתנו, או שאנו גונזים את ההצעה. אבל, להצעות הנגדיות, בודאי לא נשכים. משרד הבטחון צריך להבין, שכאשר מציעים חוק בכוון אחד, אי אפשר להציע כאן חוק בכוון אחר. אתם רוצים חוק בכוון אחר - תציעו הצעת חוק, כפי שאתם רוצים. משרד הבטחון צריך להחליט מה הוא רוצה. משרד הבטחון הביע את כל ההתנגדויות, ואחר-כך הוא טוען שהוא לא מתנגד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הוועדה יכולה להתחשב בשיקולים של משרד הבטחון. הזכות בידי הוועדה היום להחליט. אני מקווה, שנצליח לשנות את עמדת משרד הבטחון. אבל, החלטתנו אינה מותנית בהסכמת משרד הבטחון. לכן, אנו הולכים לקראתם בענין תחולת החוק וכן לגבי המגויסים המבוגרים.

ב. גרינברג : אם חברי הוועדה יקראו בעיון את דברי שר הבטחון, אשר השמיע אותם במליאת הכנסת, הרי הוא מציע שתי הצעות, שיש בהן כדי ללכת לקראת ההצעה של יו"ר הוועדה ש. ארבל, והיא: להאריך את תקופת ההמתנה אשר מכחה החיל המשוחרר משוחרר, מתקופה של ששה חדשים לתקופה של 12 חדשים, וכן אפשרות לאותה קטגוריה, שעליה דיבר ח"כ מ. כהן, להכנס למסגרת העבודה בין סיום לימודיו לגיוסו לצבא, כי לא תעבור תקופה של שנתיים המקנה את ההגנה.

דבר שני, ששר הבטחון הציע הוא, לבטל את החובה של תשלום פיצויי פיסיונין או את החובה להפריש לגבי החיל המשוחרר את הפרשים לקופת הפנסיה. הוא הציע לבטל את החובה לפיצויי פיסורין. זאת חובה המעוגנת בסעיף 12 לחוק. אם הנער עבד, לפני גיוסו לצבא, במשך שנה, וחזר לעבוד לאחר הפסקה של שלוש שנים והמשיך לעבוד חצי שנה, ואז המעביד מפטר אותו - הוא צריך לשלם לו פיצויי פיסורין בעד 4,5 שנים.

תקנות לא יכולות לבטל הוראה שנקבעה בחוק.

לכן, שר הבטחון עשה כאן צעד חשוב לקראת מציעת החוק, בכך שהוא מציע להאריך את התקופה מ-6 חדשים ל-12 חדשים וכן הוא מציע לבטל את החובה של פיצויי פיסורין ולבטל את התחולה של סעיף 36 לגבי חיל משוחרר.

ברור לכלנו, שהחוק הזה בא להגן על החלש. ברור, שמצד שיש לו הכשרה מקצועית, לא צריך את הגנת החוק - הוא יתקבל בזרועות פתוחות ע"י המעביד, שהעסיק אותו לפני גיוסו, או שהוא ימצא בנקל מקום עבודה אחר. החוק בא להגן על החלשים ביותר. תארו לכם את ההרגשה בלבו של נער מהקטגוריה של החלשים, אשר יתקשה בהשגת מקום עבודה אחרי השיחרור, הלא הוא יראה את המדינה כאשמה, כי לא די בכך שגייסה אותו לשלוש שנים, אלא שללה ממנו את האפשרות לשמור את מקום העבודה, כי היא שוללת מהם את האמצעים לאכוף על המעביד לקבלו למקום העבודה.

אחוז הבנות, שאינן מתגייסות מטעמי דת ומצפון, הוא גבוה. יש מקומות עבודה המיועדים לבנות. כאשר בנות מתגייסות לצבא - מקומות עבודתן נתפשים ע"י הבנות שאינן מתגייסות. כאשר הבנות משתחררות מהצבא, שערי העבודה עבורן בעולים, כי מקום העבודה נתפש ע"י בנות שאינן מתגייסות מטעמי דת ומצפון.

האם הבת המתגייסת לצבא, לא תראה בביטול הזכות לחזור למקום העבודה - קיפוח?

ד. שובלי : כמה בנות, שמשרד הבטחון העסיק ופיטר לפני גיוסן ולא קיבל אותן חזרה?

ב. גרינברג : הסתדרות הנוער העובד, תפקידה לדאוג לתעסוקה לנוער העובד. יכול להיות, שבקטע מסויים, חובת ההחזרה פוגעת באפשרויות תעסוקה. אבל, הנוער העובד כאן הוא אינטרסנט, והוא בא להגן על זכויות אותם בני נוער, אשר בגלל הוראת החוק קשה להם למצוא עבודה. יש כאן שני אינטרסים; יש נוער עובד מצד אחד, ויש חילים הנזקקים להוראת החוק הזה, והכנסת באה לשלול מהם את הזכות הזאת.

נשקול את שני האינטרסים, ונראה לאיזה אינטרס יש מסקל רב יותר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : אני אקרא את דברי משרד הבטחון בהצעת החוק של הממשלה. דברי ההסבר הם למעשה דברים שנכתבו ע"י היועץ המשפטי של משרד הבטחון. (קוראת את דברי ההסבר). אני מאמצת את כל אותם דברים שהיו טובים אז, כאשר אתה, מר גרינברג, כתבת אותם. על אחת כמה וכמה הם טובים היום. כתבת אז, שיותר מאשר החוק מועיל הוא גורם נזק. מה השתנה משנת 72 עד היום?

ב. גרינברג : הנוער העובד התנגד לענין זכות הקדימה, והוועדה אימצה את עמדת הנוער העובד, ולכן זה נגבז.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : כי הוועדה היתה נגד מתן זכות קדימה לחיל משוחרר כאשר יהיו בתור כל מי שיהיו. כל אותם הנימוקים שכתב אז בעד ביטול החוק, כחם טוב היום עוד יותר. אינני יודעת מה הויכוח שלכם עם הנוער העובד, כאשר הם אימצו את מה שאתה אמרת.

י. דרניצקי (יודין) : אני זוכר את הנסיבות בהן דנו בהנהגת חוקי עבודה ראשונים, ואנחנו אז קבענו שורה של חוקים, שהתבססו על תפיסת עקרונות מסוימים. היה חוק הגנת האשה, שאסר עבודת לילה לבנים. היה חוק הגנה על חילים משוחררים, והכוונה היתה לאנשים צעירים. אני, במורת-רוח עוקב אחר המגמה לחסל את החקיקה של ההגנה הראשונה, בנימוקים שהם בעיני די מפוקפקים. אני יודע, שיש קשיים די רבים בהעסקת נשים בלילה. אינני גורס, שחוק הגנת האשה שיתיר את הרסן - הוא יפתור את הבעיה. הוא הדין ביחס לחוק זה, שאנו דנים בו.

מה היה צריך לתת החוק? הולך אדם צעיר להקדיש שלוש שנים חשובות בחיי אדם, וזה איש צעיר, המחכה לגמר התקופה בהרבה חרדה, ואיננו יודע מה צפוי לו. רצינו לתת לו בטחון מועט. מי הוא אותו חיל צעיר? הוא מי שהיה, תאורטית, אתמול, חבר הסתדרות הנוער העובד. הסתדרות הנוער העובד רוצה למצוא דרך קלה לפתור בעיה של מי שהוא חבר בשורותיה היום על חשבון מי שהיה חבר בשורותיה אתמול. יכול להיות שבחיי המשק, היום, אין משמעות רבה, לא לפיטורי נערים ולא לקבלת חיל משוחרר חזרה לעבודה. אין בפני מספרים מדוייקים. אבל, לפני שהיתי בא לתקן את החוק, היתי מתחיל בכוון אחר; אם הכוונה של החוק היא רצויה, אז אולי האשם הוא בזכות לפטר את הנערים בגיל 17. אולי זאת הנקודה. אולי, במקום שמשרד העבודה יטריח עצמו וייעל את שרות התעסוקה, ויאחוז באמצעים נגד פיטורים שרירותיים שכל משרתם לעקוף חוק של מדינת ישראל, אולי משרד העבודה יכנס לעובי הקורה ויציע חוק שימנע פיטורים מסוג זה.

אם בא נער בגיל 15-18 ועובד עד גיל 17, והיה טוב, ומקומו של נער זה בבית מלאכה או במשרד, אז כמו במקרה של חוק אחר, אני שואל מה הטבה שהוא היה טוב עד אתמול ומחר אתם מפטרים אותו?

לדעתי, זאת נקודת המוצא, וצריך לשאול קדם כל את שרות התעסוקה, האם כאשר מפטרים נער רק מפני שלא רוצים לשמור את מקום העבודה לחיל המשחרר, האם שרות התעסוקה שולך למקום כזה נערים אחרים? הלא שרות התעסוקה יכול לא לשלוח נערים אחרים במקום זה שפוטר, אם הוא פוטר רק כדי לא לשמור את המקום לעת השחרור. יש הרבה אמצעי לחץ. (ל.דיציאן: האם זה יתכן שתאמר למעסיק, שאתה עושה לו סנקציות ואינך שולח לו עובדים!?) מתקבל על הדעת, שכן. יש חוק שרות התעסוקה לא ישלח עובדים למקום עבודה שבו יש שביתה. לכן, אם יש פיטורים שרירותיים אשר באו לעקוף חוק מדינה, אשר כלנו שותפים למגמה של החוק הזה - אז היתי נאבק נגד הפיטורים השרירותיים האלה. יש בידינו די אמצעים כדי לעמוד נגד זה.

חברי הסתדרות הנער העובד, בעיני אתם אנשים תמימים. אם המסק הישראלי איננו זקוק לנערים - הוא לא יעסיק אותם, עם תיקון ובלי תיקון החוק.

א. אפק: אגע באותן נקודות, שהועלו כטעונים מדוע יש להשאיר את התקופה של חצי שנה או שנה, בהצעת התיקון של משרד הבטחון. משמח אותי לשמוע, שלא רבים מהחילים המשחררים ניצלו את החוק. האם נבדק מדוע? האם נבדק כמה חילים פונים למחלקה להכוונת החיל, והאם פניתם היא לחזור למקום העבודה שהיה להם טרם גיוסם לצה"ל, או לענף דומה או במקצוע דומה?

החיל המשתחרר, לא יחזור למקום עבודה, שבו הוא היה מועסק כנער, כי יצטרך להשקיע עמל רב כדי לשנות את הסטטוס שלו באותו מקום העבודה. בדרך כלל, המשתחרר שואף לתקופת רגיעה אחרי השרות הצבאי. אלה החוזרים למקומות העבודה, לענף שהועסקו בו טרם גיוסם לצה"ל - חוזרים בכחות עצמם ולא על פי החוק. היתי שמח אילו היינו שומעים כמה מהחילים המשחררים פונים למחלקה להכוונת החיל בגין נסיון ליישם את הסעיף הזה בחוק.

הועלה כאן ענין המוראל. אינני יודע כמה חים בעת שרותם, המוראל שלהם מתבסס על הדאגה מה יעשו כאשר ישתחררו. המוראל בעת השרות הצבאי מתבסס על דברים אחרים. אם לדבר על מוראל צבאי, יש לחשוב על התקופה טרם הגיוס לצה"ל ובעת הגיוס, ולא הבטחון לחזור למקום העבודה הוא שיאפשר לחיל להיות בעת השרות במוראל גבוה.

דובר כאן על תכנית של שנת לימודים במסגרת צה"ל - אינני יודע עד כמה זה בדוק. אני מדבר על יכולת הקליטה של צה"ל לגבי אותם נערים שאינם לומדים ואינם עובדים, לקלוט אותם במסלול קבוצות עבודה. צהל לא יכול היום לקלוט אותם. אני אשמח, אם מדינת ישראל תגיע לשעה היפה שיעודו של צה"ל יהיה לפתור את הבעיות האלה. נדמה לי, שאנו חוטאים אם אנו זורקים את הנושא הזה לאחרינו של צה"ל. צה"ל עושה מספיק היום, לדאוג למפוק אם הוא יכל היום לבוא ולקלוט את כל אותם גילאי 17 המוכנים להכשיר עצמם מבחינה מקצועית.

ותק, פיצויים וקרנות פנסיה: זכות הוותק במקום עבודה של חיל שהשתחרר וחזר, היא זכות ותק למקום העבודה ולא זכות ותק מקצועית. זכות ותק מקצועית היא המעוגנת בחוק והיא לא לפי מקום העבודה. זכות הוותק במקום עבודה, מקנה תוספת, אמנם, אבל קטנה. לכן, רוב החילים המשחררים מעדיפים לחזור למקום עבודה חדש, שבו יש להם סטטוס טוב יותר, וזכות מקצועית נשמרת להם, והם מוכנים לוותר על זכות ותק מקום העבודה, שהיא, בומינלית, קטנה יותר.

הועלתה הטענה, שחילים משוחררים שהם מאזורי פיתוח, עלולים כתוצאה משינוי החוק, לעבור לעיר. הפרובלמטיקה היא לא של חזרה לאזורי פיתוח. אינני חושב, שהיום ריכוז האוכלוסיה הוא דוקא בעיירות פיתוח.

אינני חולק לרגע על ההכרח ליעל את שרות התעסוקה. הלואי ונגיע לרגע, ששרות התעסוקה יתן את הפתרון הטוב ביותר לנוער. אנחנו מדברים כאן על תחיקה. אינני חושב, שתחיקה תוכל ליעל את שרות התעסוקה. בגין החוקים, אנו צריכים להגן על אותם בני נוער, שאינם מגיעים אפילו לשרות התעסוקה. אם נצליח לעשות דה-ארגון במשרד זה או אחר, זה לא יהיה על פי תחיקה. האינטרס של המעביד מעוגן ברוחיות שלו. המעביד, בדרך כלל דואג לשלוח את הנער בגיל 17. אלה לא פיתורים שרירותיים. המעביד, זוכר שאם נער זה יעבוד אצלו למעלה מחצי שנה טרם גיוסו, חייב יהיה להחזירו למקום העבודה. לכן, הוא דואג למצוא לו עילות לפטר אותו, ואז מדקדקים יותר בבעיות משמעת ובעיות עובד-מעביד, וכאן אין שאלה של אגוד מקצועי חזק או חלש.

רק החוק יוכל לאגוד מקצועי חלש של נערים, בתקף היותם נערים. הם אינם שובתים. המעביד, גם אם זקוק לנוער לפי תקן של כח אדם, ונער זה חצי מישרה, יעדיף המעביד לא לקבל נערים, אם כי יש תקן לנערים, כי המעביד לא רוצה להסתבך בזה. הוא יעדיף לקחת אדם בוגר.

לכן, אנו חייבים לראות כיצד אנו, בראש וראשונה מחזקים את אותם בני נוער טרם גיוסם לצבא, והיכולת שלהם להמשיך להיות במסגרת עד גיוסם לצבא.

המספר של 20,000 הוא מספר שמשרדי ממשלה רבים מאמצים אותו, אבל אין לו ולא כלום עם משרד החנוך. אלה נערים מעבר לגיל חינוך חובה. מרביתם בגיל 17 ומעלה. חלק מהטבות, שבני 17 ומעלה הם מרבית האוכלוסיה מתוך 20,000 הנערים, נובע משום שמעבידים מפטרים אותם טרם התגייסותם לצבא. החברה מונעת מהם להמצא במסגרת שהם רכשו בעצמם בשנות לימוד מקצוע.

אני חושב, שלא רק שהתיקון לתקופה של שנה יזיק יותר מאשר תקופה של חצי שנה, אלא מותר לנו לבדוק האם החוק שהוצא בתקופת מלחמת השחרור, הוא ישים להיום.

פ. אביטל : החוק מרתיע את המעביד. עשרות ומאות פנו אלינו מדי חדש, וכיון שהחוק קיים, זה עוזר להחזיר בחורים למקומות העבודה. החוק הוא לטובת החיל.

אפילו אם מדובר בעשרה חילים מאזורי הפיתוח - לא היתי מציע לזלזל בזה. מדובר באוכלוסיה חלשה, הזקוקה לחוק. לכן, לדעתי אינכם רואים בהבעיה בהקף כללי.

היו"ר ש. אפבלי-אלמוזלינו : נעבור על סעיפי הצעת החוק.

א. כפלאווי : בסעיף 1 מדובר בתיקון במינוח. בחוק משנת 49 נאמר "שרות מלא". סעיף זה בא להכניס לחוק את המינוח הקיים היום. רוצים להתאים את המינוח להגדרה החדשה, שאומצה במסגרת שרות הבטחון, על מנת שיהיה עידכון המושג.

סעיף 1 - נתקבל.

סעיף 2 (במקום סעיף 5 לחוק העיקרי...) - התקבל.

ב. גרינברג: אני מבקש לא לדון בסעיף 5א. תמתינו שבועיים-שלושה, על מנת שנוכל לקיים דיון פנימי ולהביא בפני שר הבטחון את עמדת הוועדה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אתם יכולים להתייעץ עם שר הבטחון, והוועדה יחד עם זאת רוצה לדעת את עמדתה. אנחנו רוצים לדעת את עמדת הוועדה.

ל. דיציאן: אני חושב, שנציגי משרד הבטחון שמעו פחות או יותר את עמדת הוועדה, והיא בכוון של עמדת נציגי הסתדרות הנוער העובד. לכן, אין טעם שנדון ואנשי שבטלים את הדיון בשמע את נציגי ההסתדרות ואת עמדת משרד הבטחון. החוק, חשוב אמנם, אבל אפשר לקבוע, שבעוד שבועיים נשמע את שר הבטחון.

ב. גרינברג: יש גורם ציבורי חשוב מאד, שהוועדה לא שמעה את עמדתו, וזאת ההסתדרות. כל הכבוד לנוער העובד, אבל הם גוף אינטרסנטי. הם רוצים לדאוג למישרות ולפרנסה לנוער העובד. אבל, את עמדת ההסתדרות הכללית, הוועדה לא שמעה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הזמנו את ההסתדרות הכללית. גוף כמו ההסתדרות הכללית צריכה להיות לו עמדה לגבי חוקים. ועדת העבודה לא יכולה לשבת ולחכות עד אשר ההסתדרות תקבע את עמדתה לגבי החוק. ההסתדרות צריכה להיות ערה ולעקוב אחרי תיקונים, ואינה צריכה לחכות שאנו נזמיק אותם, אלא הם צריכים ליזום את בואם. אבל, הזמנתי אותם. אני לא אעכב את עבודת החקיקה בגלל זה שההסתדרות לא הופיעה היום. אנחנו נחליט מה שהוועדה גיבשה לעצמה, ועם זה תבואו אל השר.

סעיף 3

א. כפלאווי: בסעיף 8(ב) לחוק העיקרי - במקום "ועדת ערעור" יבוא "בית דין אזורי" כאמור בסעיף 23. בחוק בית הדין לעבודה, בתוספת בסעיף 2 תוקן ובכל מקום שהיה כתוב "ועדת ערעור", כתוב "בית דין אזורי לעבודה" לכן, מוצע כאן לתקן את התיקון הזה.

סעיף 3 - התקבל.

סעיף 5

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: בסעיף 5ה, הכוונה לאנשים הנקראים לשרת תקופה, והכוונה שלא יקרה מה שקרה במלחמת יום הכפורים שאנשים חזרו ולמעשה פיטרו אותם. כוונת הסעיף, שאדם המשרת במילואים, יוכל לחזור למקום עבודתו.

י. אליאסוף: (קורא סעיף 35 בחוק שרות מילואים) בסעיף 41 היום יש הוראה המחייבת מעביד להשלים משכורת של עובד, אם הוא בשרות חלקי. זה לא כולל שרות מילואים. הניסוח של סעיף 41 היום, מתיחס למשמעות של עובד קבוע והן למשמעות של עובד זמני.

סעיף 5 - התקבל.

טעיף 2

א. כפלאווי: ב-5א. הוצעה הצעה תוך כדי דיוני הוועדה. אני מבין, שרוצים לדבר לגבי הגיל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לגבי המבוגרים משאירים את המצב הקיים. התיקון הוא רק לגבי נוער. השאלה, איך רוצים לנסח את זה.

י. אליאסוף: בטעיף 5א. הנוכחי, מוצע להוסיף אחרי המלים "חיל משוחרר משרות סדיר", יבוא: "אשר ביום התגייסותו טרם מלאו לו 20 שנים" ז"א, התוצאה תהיה שאם הוא מתגייס בגיל 20 ויום אז החובה להחזיר אותו למקום העבודה, קיימת. אם הוא מתגייס בגיל של 20 פחות יום אחד - החובה להחזירו למקום העבודה אינה קיימת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: היום, מכריחים את החיל למשיך לשלם את חלקו לקופת הגמל. ממה הוא ישלם?

א. כפלאווי: בטעיף 5א. נמחק את המלים "וטעיף 36".

ב. גרינברג: טעיף 36 מאפשר לחיל לשלם את חלקו לקופת פנסיה גם לאחר שיחרורו. אם הוועדה מבטלת את חובת ההחזרה, אז צריך לקיים את הוראות טעיף 36 לגבי מי שחוזר למפעל, שלא מכח חובת ההחזרה.

י. אליאסוף: טעיף 36 לא יחול על חיל המתגייס בגיל 18-20.

ב. גרינברג: אם הוועדה יוצאת מהנחה, שחובת ההחזרה מונעת קבלת בני נוער לעבודה, הרי אותה אפקט יהיה לגבי החזרת מקומות עבודה למבוגרים המתגייסים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זה אנו משאירים למשרד הבטחון. אני, מצדי, מוכנה לסייג את זה לגבי המגויסים המבוגרים.

סגן-אלוף צ. שניידר: יש מבוגרים המתגייסים לחצי שנה, וצריכים לחזור למקום העבודה.

י. דרניצקי (יודין): מה גורלו של בחור, שהתחיל לעבוד בגיל 14-15, לאחר שפרש מבי"ס יסודי, והוא עבד עד גיל 18, התגייס לצבא בגיל 18 ושרת שלוש שנים. אחרי זה חזר לחיים אזרחיים בגיל 21. אנחנו הולכים למחוק 7 שנות צבירה של זכויות סוציאליות, בטחון סוציאלי של אדם. אנו חיים במדינה ובמשק הבנוי על צבירת זכויות סוציאליות, וככל שאדם יותר צובר לעצמו - בעתיד הרחוק זו פנסיה. אנחנו מחנכים אדם לצבור זכויות, וחיים במערכת הבנויה על צבירת זכויות. אם בגיל 18 נפסקת הצבירה, אז למה לצבור מגיל 14? אפילו אילוא קיבלתי את התיקון הקובע שאין חובת החזרה - לא היתי בקלות כזאת מוחק את זה, אלא מקיים דיון עם הביטוח הלאומי וקרנות ביטוח של ההסתדרות בדבר השאלה מה עם הצבירה של 6-7 שנים. לא היתי ממהר לאמר, שזה איננו קיים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא ממהרים למחוק.

י. אליאסוף: הכוונה, שגם אם לא תהיה חובת ההחזרה, בעל המפעל חייב לשלם. טעיף 36 של החוק היום קובע שחיל אשר ערב התגייסותו היו צריכים לשלם עבורו קרן ביטוח - ממשיכים לשלם גם בתקופת השרות, המעסיק משלם את חלקו והחיל משלם את חלקו.

לסעיף הזה, היום, כפי שהוא מנוסח, אין כל קשר לחובת ההחזרה לעבודה. ז"א, החובה של המעביד לשלם לקרן, קיימת גם אם החיל לא חוזר למקום העבודה.

המתגייסים בגיל 18-20, אשר שלא תהיה חובה להחזירם למקום העבודה, אבל תהיה החובה להמשיך לשלם לקרן.

הניסוח של סעיף 5א. הוא שלא יחולו עליו הפרקים השני והרביעי, אבל יחול עליו סעיף 36א. אנו מוחקים פה מהנוסח את המלים "סעיף 36א" ולכן סעיף 36 יחול עליו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: היום, עד גיל 18 לא מפרישים שום סבר לפנטיה. אנו מוחקים את 36א מתוך סעיף זה, וזה יבוא בנפרד.

סעיף 4

א. כפלאווי: כאן מדובר על זכות להחזיר חיל ששרת סמוך לתום שרות חובה גם עוד שנתיים שרות קבע. כאן אין מקום להפלות את החיל הגומר את שרות החובה יחד עם שרות קבע, לעומת חיל שהתגייס אחרי גיל 20.

י. אליאסוף: חיל המתגייס בגיל 18 ומשרת שלוש שנים, בשרות חובה, ומיד אחרי זה עובר וחותם על שנה אחת לקבע. לפי הנוסח היום, יש לו כל הזכויות של חיל משוחרר. אם הוא משרת בקבע שנתיים, אחרי חובה - גם כן יש לו הזכויות. אם הוא משרת יותר משנתיים אחרי החובה - הזכויות הן אחרות.

חיל המתגייס בגיל 18 ומשרת שלוש שנים חובה ושנה אחת קבע - אחרי שהוא משתחרר, לפי מה שגובש היום, זה לא יחול עליו. לעומת זה, חיל, שבגיל 20 הלך לשרת שרות חובה ועוד שנתיים קבע - הזכות של אחרי גיל 20 תהיה גם עליו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: השאלה אם אפשר להשאיר חמש שנים מקום עבודה, והשאלה מי חוזר אחרי חמש שנים לאותו מקום עבודה? האם זה מציאותי?

י. אליאסוף: בפעיף 1, במקום שאנו אומרים מה זה שרות סדיר, יוטבר שזה כולל גם את מה שיש ב-39א. ואז אפשר לבטל את 39א.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: סעיף 39א או יבוטל או יתוקן בתוך סעיף 1.

ב. גרינברג: יש להוסיף כמה הוראות: 1. הוראת מעבר, ז"א חוק זה לא יגרע מזכותו של מי שמשרת שרות סדיר לפני התקבל החוק. 2. שום דבר האמור בחוק זה, לא יתפרש כאילו בא לגרוע מזכויות 5 של חיל המשרת בשרות שאיננו סדיר. הכוונה היא למקרה שכל מערך המילואים בשעת חרום מתגייס ואנשים מנתקים את הקשר עם מקום העבודה למספר חדשים - תהיה שמורה להם הזכות לחזור למקום העבודה. אני מבקש לבדוק את הנקודה הזאת ולחשוב על כך.